

Goedgekeurd door de MR op 5 november 2020; vastgesteld door het team op 29 september 2020

1. Doel van het Anti-pestprotocol

Dit anti-pestprotocol heeft tot doel dat alle kinderen zich veilig kunnen blijven voelen en dat we een gezond en veilig schoolklimaat handhaven voor alle leerlingen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Om dit te borgen leggen we onze anti-pest aanpak vast in dit protocol. Dit anti-pestprotocol volgt de 'Sta op tegen pesten'-benadering en volgt op onze preventieve aanpak volgens de methode 'Leefstijl' en onze pedagogische basishouding.

2. Definitie van pesten

Pesten is het regelmatig en langdurig, digitaal, verbaal of fysiek, lastigvallen van iemand, door grote of kleine vervelende gebeurtenissen of handelingen. Hierbij worden grenzen niet gerespecteerd, met als effect dat de ander fysiek en/of emotioneel pijn lijdt. Er is altijd sprake van een machtsverschil tussen de pester en het doelwit; met gebrek aan empathie. Als dit steeds bij hetzelfde kind gebeurt en meerdere keren per week of per dag, dan is er sprake van structureel pesten.

Wanneer bovengenoemd gedrag buiten schooltijd plaatsvindt, worden ouders ingelicht. School verwacht vervolgens van de betrokken ouders maatregelen. School kan adviseren en door ouders gevraagd worden om te helpen de situatie op te lossen. Als dit ongewenste gedrag buiten schooltijd voortduurt, zal de school zich met de situatie blijven bemoeien, omdat anders de goede en taakgerichte sfeer binnen de groep en in de school onder druk komt te staan. De aanpak uit dit protocol is ook op deze situaties van toepassing.

3. Preventieve aanpak in de klas

Om pesten te voorkomen scheppen wij op school door ons dagelijks handelen een omgeving waarin kinderen zich prettig en veilig voelen. We creëren en ondersteunen een positief groepsklimaat, waarin verdraagzaamheid en gelijkwaardigheid centraal staan. Tijdens lessen besteden we aandacht aan onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies, discriminatie, vooroordelen, agressie, geldingsdrang, preventie van pesten enz. Deze onderwerpen komen systematisch voor in de door school gebruikte methode 'Leefstijl'.

- Iedereen hoort erbij. We helpen elkaar en spelen en werken samen met iedereen die dat wil.
- Wij accepteren elkaar zoals we zijn en tonen respect voor elkaar in woord en gebaar (december)
- We houden rekening met elkaar.
- Wij luisteren naar elkaar en zeker naar de juf/meester, maar ook naar andere leerkrachten, conciërge, overblijfmoeders en de stagiaires (Maart)
- We houden met elkaar de school en het plein netjes en schoon (september/oktober)
- Wij praten positief over elkaar en spreken beschaafd Nederlands (ABN) (november)
- We raken niemand ongewenst aan en spelen rustig (april)
- We blijven van elkaars spullen af en bij toegestaan gebruik gaan we er zorgvuldig mee om

Ook het voorbeeld van de leerkrachten en de ouders is van groot belang. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijk is hoe je met elkaar omgaat, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van ouders en de leerlingen accepteren we niet.

Onderdeel van deze preventieve aanpak vormen ook de volgende afspraken:

- Groepsregels hangen op in het klaslokaal. Aan het begin van elk schooljaar wordt er extra aandacht besteed aan de groepsafspraken en aan het pestprotocol (thema 1 van 'Leefstijl'). De leerkracht laat leerlingen de eigen groepsafspraken maken, als aanvulling op de schoolafspraken. Hij kan leerlingen de groepsafspraken laten ondertekenen. Sancties spreekt de leerkracht in het begin van het schooljaar met de eigen groep af.
- Om het schooljaar wordt het anti-pestprotocol door het team geëvalueerd en opnieuw vastgesteld door het team en de MR.
- De leerkrachten kunnen hun leerlingen het sociogram in laten vullen vanaf groep 3, waarna de leerkrachten hen scoren.
- Als pesten ondanks alle inspanningen toch gaat spelen, beschikt de school over een directe aanpak, zoals beschreven in dit protocol.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert kan de vertrouwenspersoon worden benaderd. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

4. Signalen van pesten

De volgende signalen kunnen wijzen op pestgedrag:

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Nooit andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven
- Ineens geldgebrek hebben

(Deze punten komen uit de powerpoint-presentatie van de studiedag)

Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan, op gedragsveranderingen en vertrouwen op hun intuïtie.

5. De eerste aanpak bij vermoeden van pesten

De vuistregel is dat kinderen moeten worden begeleid bij het zelf oplossen van een conflict. De volgende stappen volgen wij als pestgedrag vermoed wordt:

1. De leerkracht stelt vast om welke vorm van het pestgedrag het volgens de definitie mogelijk gaat.
2. De leerkracht speelt de rol van bemiddelaar door het voeren van korte gesprekjes met de betrokkenen. Doel van deze bemiddeling:
  - Kinderen helpen om samen hun conflict op te lossen;
  - Voorkomen dat het pesten doorgaat.
3. Bij lichamelijk of materieel letsel (binnen de schooltijden) worden altijd de ouders van de betrokken kinderen door de groepsleerkracht ingelicht.

6. Welke stappen zetten we om pestgedrag te stoppen?

In de vorige fase is pestgedrag geconstateerd en de basale bemiddeling van de leerkracht heeft niet afdoende geholpen. De leerkracht informeert de ib'er en de directie. We starten de 'Sta op tegen

pesten / No Blame aanpak':

6.1 Ronde 1: Gesprek met melder en doelwit

1. Gesprek met melder; gesprek met doelwit
  - Informatie aanvullen/verzamelen:
    - beleving van het doelwit. Gevoelswoorden op tafel zien te krijgen: Verdriet, boosheid, onbegrip. Activiteit: bijvoorbeeld met gedicht. Vraag goed door en toon empathie, zodat je diep komt en dit kunt gebruiken bij stap 3.
    - namen van de betrokkenen
    - namen van vriendelijke leerlingen
    - Procedure uitleggen
  - Vertrouwen vragen
  - Checken wat wel/niet gezegd mag worden
  - Blik vooruit
  - Voorbeelduitwerking: Stap 1: de leerkracht heeft een gesprek met het doelwit. Hij vraagt hem informatie, vraagt om namen van leerlingen die pesten, en om namen van vriendelijke leerlingen die het doelwit zouden kunnen helpen. Er wordt vooral gevraagd naar de beleving van het kind. De leerkracht legt de procedure uit, vraagt om vertrouwen en geeft duidelijk aan dat er niemand gestraft wordt. Er wordt gecheckt wat wel en niet gezegd mag worden tijdens het gesprek met de leerlingen. Tot slot spreekt de leerkracht af dat hij en het doelwit elkaar de week daarop weer spreken.

6.2 Ronde 2: Gesprekken met supportgroep

2. Supportgroep samenroepen
  - Snel handelen
  - (4 tot 6?) leden van het groepje bijeenroepen
  - Aangename setting creëren
  - Doelwit is niet aanwezig
3. Leg het probleem uit
  - Begeleider houdt de touwtjes in handen:
    - Wat gaan we doen om dit probleem op te lossen
    - Niet benoemen wie de hoofddader is in de supportgroep
  - Niet beschuldigen, etiketteren, moraliseren. Niet te lang blijven hangen in 'Ja maar hij deed dit...' Reactie: 'niets rechtvaardigt pesten!'
  - Vertel hoe het doelwit zich voelt!
  - Illustreer met woorden, tekst, gedicht, tekening van slachtoffer
  - Tips voor de leerkracht: schuif zelf als laatste in de kring (zo doorbreek je een eventueel 'verbond')
4. Deel de verantwoordelijkheid
  - Begeleider wijst op individuele verantwoordelijkheid
  - Nadruk op 'het moet stoppen'
  - Niemand wordt gestraft
  - Belang van de groep
5. Vraag naar ideeën van elk groepslid
  - Moedig aan om oplossingen voor te stellen
  - Laat eventueel herhalen, beginnend met "ik"
  - Vraag door om intenties concreet te maken
  - Aanvaard alle positieve voorstellen
  - Gebruik positieve bekrachtiging
  - Tips voor de leerkracht: gebruik de positieve groepsdruk (dus: eerst een neutralere deelnemer oplossing laten voorstellen)
6. Laat het aan hen over
  - Leg de verantwoordelijkheid voor de oplossing bij hen

- Schenk vertrouwen; als je denkt 'dit gaat je toch niet lukken' dan lukt het ook niet.
- Maak melding van de volgende (individuele) gespreksronde, na 1 week
- Blijf bereikbaar (observeren; soft monitoring)
- Voorbeelduitwerking stap 2 t/m 6: de leerkracht een gesprek met de pesters en de gekozen leerlingen om te het doelwit te helpen. Doelwit is niet aanwezig. Creëer een aangename setting, en leg uit waarom de kinderen bij elkaar geroepen zijn. Er wordt in het gesprek niet beschuldigd, gemoraliseerd of geëtiketteerd. De leerkracht legt uit hoe het doelwit zich voelt, en indien aanwezig, wordt het gevoel toegelicht met een tekening/stukje tekst van het doelwit. Ieder kind krijgt zijn of haar verantwoordelijkheid. Doel is uiteindelijk dat het pesten stopt. Niemand wordt gestraft, en omdat ze samen een groep zijn, is de kans van slagen groter. Vraag naar oplossing van de leerlingen, en laat ze die op zichzelf betrekken door een 'ik-boodschap' te formuleren. Alle voorstellen zijn goed en de leerkracht laat merken dat hij hun inbreng waardeert! Ieder lid van de groep is verantwoordelijk voor zijn eigen oplossing. De leerkracht geeft aan dat hij vertrouwen heeft in de leerlingen en altijd bereikbaar is. Hij sluit af met de afspraak dat hij de leerlingen na een week weer spreekt.

6.3 Ronde 3: individuele gesprekken en afsluitend gesprek doelwit

7. Een gesprek met ieder afzonderlijk
  - Nieuwe bijeenkomst na 1 week
  - Spreek alle kinderen apart
  - Houd hen betrokken bij het proces
  - Vraag doelwit naar veranderingen en verwachtingen voor de toekomst
  - Blijf de situatie volgen
  - Voorbeelduitwerking Stap 7: na een week spreek je alle kinderen weer apart. De kinderen vertellen hun ervaringen, en hoe zij de (nabije) toekomst zien. Het doelwit geeft aan of hij of zij verandering merkt. Als leerkracht blijf je het proces volgen.

6.4 Rol en houding van de begeleider:

- stap 1 t/m 7** (ronde 1, 2 en 3)
- Zelfreflectie
- stap 1 + 7** (ronde 1 en 3)
- Open houding, alle aandacht
  - Tijd en rust
  - Informatieve vragen / beleving en gevoelens
- stap 2 t/m 6** (ronde 2)
- Vriendelijk en duidelijk leiding nemen
  - Kort en bondig
  - Doel van gesprek actief bewaken

6.5 Randvoorwaarden & bijbehorende afspraken:

- Er moet voldoende tijd en een rustige ruimte waar ongestoord gepraat kan worden;
- Vertrouwelijkheid geldt alleen in stap 1 en 7
- Iedere leerling weet dat hij voor zo'n groep benaderd kan worden.
- Elke leerkracht voert deze begeleidingsgesprekken in de eigen groep, behalve als na overleg met ib en directie anders wordt besloten.
- Naast de algemene communicatieve leerkrachtvaardigheden kunnen we gebruik maken van verbindend communiceren, een gesprek kunnen 'afblokken', aanmoedigen, erkennend reageren en waarderen, praten vanuit jezelf
- In de (digitale) Orthotheek zijn diverse aanvullende preventieve materialen aanwezig.

7. Communicatieafspraken:

1. Als de leerkracht de stappen van 'Sta op...' gaat doorlopen informeert hij de ib'er en de directie.

Gezamenlijk besluiten zij hoe de leerkracht de ouders van de pester en de gepeste op de hoogte brengt van het pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders kunnen dan samen werken aan een bevredigende oplossing

2. Andere collega's worden betrokken als er meerdere groepen bij het probleem betrokken zijn. In een teamoverleg besluiten we of we het probleem groepsoverstijgend aanpakken door middel van een project en/of het inschakelen van externe organisaties.
3. Op het moment dat de veiligheid van de andere kinderen en de leerkracht niet meer gegarandeerd is, en kan, bespreekt de leerkracht dit met de directeur. Deze nodigt de ouders uit voor een gesprek en kan, zoals beschreven in het gedragsprotocol en in samenspraak met de voorzitter van het college van bestuur, overgaan tot schorsing of verwijdering.
4. In laatste instantie bekijkt de directeur in overleg met de leerkracht en IB-er welke consequenties het pestgedrag zal hebben voor de pester. Een aantal mogelijkheden zijn:
  - Dagelijks rapporteren aan de directeur.
  - Maatregelen zoals genoemd in het gedragsprotocol
  - Voor kortere of langere tijd plaatsen in een andere groep.
  - Verwijdering/schorsing van school (in overleg met bestuur).De ouders worden door de directeur van het gesprek en de maatregelen op de hoogte gebracht.

8. Ter info: begeleidingsonderwerpen & tips voor de betrokken partijen

8.1 De gepeste leerling:

- We tonen medeleven en luisteren en vragen hoe en door wie er wordt gepest.
- We gaan na hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- We laten de leerling inzien dat je soms ook op een andere manier kunt reageren.
- We gaan na welke oplossing het kind zelf wil.
- We benadrukken de sterke kanten van het kind.
- We stimuleren het dat de leerling zich anders/beter opstelt.
- We praten met de ouders van het kind (en de ouders van de pester).
- We plaatsen het kind niet in een uitzonderingspositie door het over te beschermen.
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.

8.2 De pester:

- We praten met de pester en we zoeken naar de reden van het pesten.
- We laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- We laten inzien welke positieve kanten de gepeste heeft .
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolmaatschappelijk werk GGD.
- We laten excuses aanbieden.
- We spreken bij herhaling de pester er weer op aan.

8.3 De grote groep:

- We maken het probleem bespreekbaar in de groep.
- We stimuleren dat de kinderen een eigen standpunt innemen en eventueel partij trekken voor de gepeste leerling.
- We bespreken met de leerlingen dat "meedoen" met de pester meestal kan leiden tot verergering van het probleem.
- We laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- We laten inzien welke positieve kanten de gepeste heeft
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolmaatschappelijk werkende of GGD.

8.4 De ouders van de gepeste kinderen:

- Houdt de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Pesten kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Stimuleer de leerling om naar de leerkracht te gaan.

8.5 De ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.

8.6 De ouders van alle kinderen:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Houdt rekening met de gevoelens van de ouders van zowel het gepeste kind als ook de gevoelens van de pester.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.